

Sylabus předmětu: Úvod do studia antropologie 2 (ak. rok 2009/2010)

Pracoviště: Katedra antropologických a historických věd FF ZČU

Studijní program: Sociální a kulturní antropologie (bc.)

Zkratka: KSA/UDSA2

Rozsah: 2 – 0 - 1

Kredity: 4

Ukončení: zkouška

Semestr: letní (LS)

Vyučující: Mgr. Tomáš Hirt, PhD.

Sedláčkova 15, 301 25 Plzeň

Místnost: SP 301

e-mail: tomash@ksa.zcu.cz

konzultační hodiny: středa 9:00 – 10:00 (SP 301)

Čas a místo výuky: přednáška: úterý 14:50 – 16:30 (TP 312)

semináře: středa 15:45 – 16:30, resp. 16:40 – 17:25 (RJ 315)

Cíle kurzu:

Cílem dvousemestrálního kurzu (UDSA1 + UDSA2) je zorientovat studenty v základních pojmech, konceptech a teoriích sociální a kulturní antropologie, seznámit je s prací významných antropologů, představit jim klíčové antropologické publikace a uvést příklady antropologických výzkumů různých typů společností.

V rámci kurzu UDSA2 budou tematizovány politické systémy, náboženství a umění, otázka sociální diferenciací na bázi genderu a věku, resp. na bázi tříd, kast, segmentů, apod. Dále bude probírána problematika vztahu kultury a jazyka a sociální konstrukce reality. Při výkladu jednotlivých témat budou prezentovány vybrané etnografické a historické příklady, související publikace a významní badatelé. Součástí kurzu je seminář, jehož obsahem bude práce studentů s relevantními texty (řízené diskuse, písemné interpretace).

Způsobilosti:

Studenti jsou schopni:

- charakterizovat sociální a kulturní antropologii ve vztahu k ostatním společenským, přírodovědným i humanitním disciplínám
- vymezit klíčové pojmy, koncepty a teorie sociální a kulturní antropologie a použít je při interpretaci relevantních společenských jevů a témat
- vyjmenovat antropology, kteří se nejvýrazněji podíleli na formování sociální a kulturní antropologie, a vysvětlit jejich základní myšlenky
- popsat základní metodologické postupy používané v rámci sociální a kulturní antropologie a navrhnout jejich uplatnění v rámci výzkumného projektu
- uvést příklady výzkumů, které se ve 20. století uskutečnily v rámci sociální a kulturní antropologie a kriticky je reflektovat z hlediska současných teoretických přístupů
- představit a interpretovat základní díla sociální a kulturní antropologie

Obsah přednášek a seminářů:

1.

Náboženství a antropologie náboženství

Texty k semináři:

Geertz, C. (2000): Náboženství jako kulturní systém. In: Geertz, C.: *Interpretace kultur*. SLON.
Pospíšil, L.: Systémy víry náboženství a magie. In: *Český lid*, 80, 1993, suplement

Dokumentární film:

Bridewealth for a Goddess, Chris Owen, 72 min., 2000
Forrest of Bliss, Robert Gardner, 90 min., 1986

Hraný film:

Mission, Roland Joffé, 120 min., 1986

2.

Morálka, etika, právo. Antropologie práva.

Text k semináři:

Archetti, E. P.: Morálka a fotbal v Argentině. In: *Český lid*, 82, 1995, 2.

Hraný film:

12, Nikita Michalkov, 2008

Beletrie:

Borges, J. L.: *Obecné dějiny hanebnosti*.

3.

Politika a politická antropologie

Text k semináři:

Lewellen, Ted C. (2003): Types of Preindustrial Political Systems. In: Lewellen, Ted C.: *Political Anthropology*. Praeger Publishers.

Dokumentární film:

The Cows of Dolo Ken Paye, James Gibbs and Marvin Silverman, 32 min.

Hraný film:

Amistad, Steven Spielberg, 152 min., 1997

Beletrie:

Golding, W.: *Pán much*.

4.

Sociální diference a sociální soudržnost; věk a věkové skupiny/stupně.

Text k semináři:

Loewenstein, B. (1997): *My a ti druzí*. In: Loewenstein, B.: *My a ti druzí*. Doplněk.

Beletrie:

Ferneau, Elisabeth W. (1965): *Guests of the Sheik*. Anchor Books

Hraný film:

Crash, Paul Haggis, 112 min., 2004

5.

Gender

Text k semináři:

Ortner, S. B. (1998): *Má se žena k muži jako příroda ke kultuře?* In: L. Oates-Indruchová (ed.) *Dívčí válka s ideologií*. SLON

Beletrie:

Shostak, M. (1993): *Nisa, dcera Kungů*. Mladá fronta

Dokumentární film:

N!ai, The Story of a !Kung Woman, John Marshall and Adrienne Miesmer, 59 min., 1980

Hraný film:

Rozum a cit, Ang Lee, 131 min., 1995

El Traspasío, Carlos Carrera, 122 min., 2009

6.

Kasta a třída

Text k semináři:

Bourdieu, P.: 1. Kapitola z teorie jednání

Hraný film:

Milionář z chatrče, Danny Boyle, 120 min., 2008

Město bohů, Fernando Meirelles a Kátia Lund, 130 min., 2002

Beletrie:

7.

Jazyk a antropologie jazyka

Text k semináři:

Vrhel, F.: *Jazyk a obraz světa*

Beletrie:

Orwel, G.: 1984.

8. Sociální (kulturní) konstrukce reality

Text k semináři:

Baudrillard, J. (2001): Dokonalý zločin. Periplum. (do str. 43)

Beletrie:

Calvino, Italo: Když jedné zimní noci cestující.

9. Antropologie jako věda

Text k semináři:

Jakoubek, M. – Nešpor, Z.: Co je a co není kulturní/sociální antropologie? In: Český lid

10. Antropologické studium komplexních společností (Urbánní antropologie, studium kulturní změny)

Bude doplněno!

11. Specializace v rámci SKA: Aplikovaná sociální antropologie, historická antropologie a vizuální antropologie.

Bude doplněno!

Požadavky (podmínky splnění předmětu):

Závazným předmětem atestace bude analogicky jako v ZS (UDSA1) znalost obsahu přednášek, povinné literatury (včetně studijních textů k seminářům) a zvoleného počtu titulů z výběru literatury povinně volitelné. Body získané v rámci UDSA1 se převádějí do předmětu UDSA2. Examinace bude provedena formou bodovaného zápočtového testu. K bodům za složený test budou připočteny bodů za participaci na seminářích: za aktivní účast na jednotlivém semináři (student má přečtený text a účastní se v rámci diskuse) bude udělen 1 bod – nastudování textu je ověřováno formou bodovaného mikrotestu v úvodu každého semináře. Maximální dosažitelný počet bodů ze znalostního testu je 12, maximální dosažitelný počet bodů za práci v seminářích (mikrotesty) je 10 - 11 (odhad počet seminářů za semestr). Počet bodů potřebných k získání známky za dvousemestrální kurz (UDSA1 + UDSA2) je uveden níže. Student, který v testu neuspěje na maximum, nebo se aktivně nezúčastní většiny seminářů, může získat další body četbou titulů z kategorie povinně volitelné literatury. Počet bodů za jednotlivé tituly je uveden v závorce za bibliografickým údajem, přičemž tyto body - nebo jejich část - student obdrží až po prokázání znalosti obsahu přečteného titulu úspěšným složením doplňku k testu. Doplňek k testu obsahuje vždy dvě specifické otázky k jednotlivým titulům povinně volitelné literatury. Student, který neodpoví ani na jednu otázku týkající se zvoleného titulu povinně volitelné literatury, obdrží „záporný bod“, tzn. že mu bude jeden bod odečten od dosavadního bodového skóre. Další možnost získání bodů spočívá ve vypracování (nepovinné) seminární práce. Tématem seminární práce

je a) vypracování přehledové etnografie vybrané společnosti (podle vzoru knihy Cultural Sketches) a b) antropologická reflexe literárního či filmového díla (viz knihy a filmy k tématům jednotlivých přednášek), čili uchopení obsahu literárního či filmového díla v pojmech a konceptech sociální a kulturní antropologie. Témata obou seminárních prací budou podrobněji specifikovány v rámci přednášek a seminářů. Seminární práce bude hodnocena dvěma body, přičemž student může vypracovat celkem max. dvě seminárky – po jedné ke každému tématu. Seminární práce, které nebudou odpovídat zadání, nebudou hodnoceny.

Studenti, kteří mají upravenou (kombinovanou) formu studia, budou testováni z povinné literatury (včetně studijních textů k seminářům) a titulů povinně volitelných dle vlastního výběru. Maximální dosažitelný počet bodů z testu z povinné literatury a obsahu přednášek je 12. Celkový minimální počet bodů potřebných k získání známky za dvousemestrální kurz (UDSA1 + UDSA2) pro studenty s upravenou formou studia je 28. Proto student musí dle svého výběru přečíst ještě některé z titulů povinně volitelné literatury. Za prokázání znalostí povinně volitelných titulů (viz výše – princip je stejný jako u studentů denního studia) může student získat body, které mu budou připočteny k výslednému skóre z testu tak, aby celkový součet bodů byl roven či přesahoval 28 bodů. Možnost vypracovat seminární práci se vztahuje i na studenty kombinované formy studia.

V průběhu zkuškového období budou vypsány celkem tři zkušební termíny, které studenti mohou využít jak ke skládání znalostního testu tak ke skládání testu z povinně volitelné literatury. V případě znalostního testu bude do celkového skóre započítán nejlepší dosažený výsledek. Co se testu z povinně volitelné literatury týká, je možné z každého titulu skládat test pouze jednou.

Seminární práce zasílejte na e-mail hirt0303@gmail.com nejpozději do 10. 6. 2010. Do předmětu e-mailu uveďte: jméno_seminárkaUDSA2_etnografie, event. jméno_seminárkaUDSA2_reflexe. Ve stejném tvaru označte i soubory se seminárními pracemi.

Body získané za zimní semestr (UDSA1) se převádějí do semestru letního (UDSA2), ve kterém budou k dispozici další tituly povinné literatury, nová čítanka textů k seminářům i jiné tituly povinně volitelné literatury. Výpočet celkového bodového zisku k získání zápočtu bude analogický - minimální počet bodů je 20 (denní studenti), resp. 13 (studenti s upravenou formou studia).

K získání celkové známky za oba semestry je potřeba bodů víc:

- denní studenti: 50 a víc (výborně), 47,5 – 49,5 (velmi dobře), 45 – 47 (dobře);
- studenti s upravenou či kombinovanou formou studia: 34 a víc (výborně); 31 – 33 (velmi dobře); 28 – 30 (dobře)

Metody:

Přednáška s diskuzí

Výuka podporovaná multimédií

Skupinová výuka

Samostudium literatury a odborných textů

Individuální konzultace

Literatura a zdroje:

Povinná literatura:

- Eriksen, T. H. (2001): *Small Places and Large Issues*. London: Pluto Press [v češtině: Eriksen, T. H.(2007): Úvod do sociální a kulturní antropologie. Portál] (do str. 297)
Peters-Golden, H. (2006): *Culture Sketches: Case Studies in Anthropology*. McGrawHill

Povinně volitelná literatura:

- Balandier, G. (2000): *Politická antropologie*. Dauphin. (3 body)
Berger, Peter L. – Luckmann, Thomas (1999): *Sociální konstrukce reality*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. (3 body)
Bourdieu, P. (1999): *Teorie jednání*. Slon. (2 body)
Bowie, Fiona (2008): *Antropologie náboženství: Rituál, mytologie, šamanismus, poutnictví*. Portál. (3 body)
Dülmen, R. van (2002): *Historická antropologie*. Dokořán. (2 body)
Eliade, M. (1993): *Mýtus o věčném návratu*. OIKUMENH.(2 body)
Flusser, V. (2005): *Jazyk a skutečnost*. Triáda (2 body)
Geertz, C. (2000): *Interpretace kultur*. Slon. (3 body)
Gennep, A. van (1997): *Přechodové rituály*. Nakladatelství LN (2 body)
Lakoff, G. – Johnson, M. (2002): *Metafory, kterými žijeme*. Host. (3 body)
Lévi-Strauss, C. (2001): *Totemismus dnes*. Dauphin (1 bod)
Murphy, R. F. (2001): *Umlčené tělo*. Praha: Slon (2 body)
Nedbálková, K. (2006): *Spoutaná rozkoš: Sociální reprodukce genderu a sexuality v ženské věznici*. SLON. (2 body)
Pospíšil, L. (1997): *Etnologie práva*. Nakladatelství SET OUT (2 body)
Turner, V. (2004): *Průběh rituálu*. Brno: Computer Press. (2 body)

Doporučená přehledová literatura:

- Barfield, T. (ed.) (1997): *Dictionary of Anthropology*. Blackwell Publishing
Barnard, A. – Spencer, J.(eds.) (1996): *Encyclopaedia of Social and Cultural Anthropology*. London: Routledge
Budil, I. T. (2003): *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie*. 4. vydání. Praha: Triton
Copans, J. (2001): *Úvod do etnologie a antropologie*. Praha: Portál
Eriksen, T. H. (2001): *Small Places and Large Issues*. London: Pluto Press [v češtině: Eriksen, T. H.(2007): Úvod do sociální a kulturní antropologie. Portál]
Ferraro, G. (2001): *Cultural Anthropology: An Applied Perspective*. Belmont: Wadsworth
Kottak, C. (2004): *Cultural Anthropology: The Exploration of Human Diversity*. 10th Edition. New York: Random House
Murphy, R. F. (1999): *Úvod do sociální a kulturní antropologie*. Praha: Slon
Rapport, N. – Overing, J. (2000): *Social and cultural Anthropology: The Key Concepts*. London: Routledge
Salzmann, Z. (1999): *Jazyk, kultura a společnost*. Praha: Etnologický ústav AV ČR
Soukup, V. (2004): *Dějiny antropologie*. Karolinum

Ještě někam vrazit:

Matthew Kneale: Angličtí pasažéři

Neviditelná města, Italo Calvino